

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ០៥ អនក្រ.បក

អនុក្រឹត្យ

ស្តីពី

ការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃសម្បទាន

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១១៩៨/៧២ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តិទៅនៃ គណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៣ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
- បានឃើញក្រឹត្យ-ច្បាប់ លេខ ៣៥ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី២៥ មិថុនា ១៩៨៨ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២៩៦/៣៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០៣/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧២ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ១១ សីហា ១៩៩៩ ស្តីពីកិច្ចដំណើរការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- បានឃើញសេចក្តីប្រកាសលេខ ០១ ប្រក ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៩ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីវិធានការគ្រប់គ្រង និងលុបបំបាត់ភាពអនាធិបតេយ្យក្នុងវិស័យព្រៃឈើ
- បានការងារភាពពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០០ ។

សំរេច

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.-

អនុក្រឹត្យនេះកំណត់ការគ្រប់គ្រង និង ការអនុវត្តទៅលើរាល់សកម្មភាពប្រមូលផលព្រៃឈើ កិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានទាំងអស់ដែលបានផ្តល់អោយដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

មាត្រា ២.-

អនុក្រឹត្យនេះមានគោលបំណង :

- រៀបចំប្រព័ន្ធផែនការអនុវត្ត និងត្រួតពិនិត្យព្រៃសម្បទាន ដើម្បីឈានទៅរកគុណភាពក្នុងការអនុវត្តន៍បច្ចេកទេស និងគ្រប់គ្រងផលិតផលព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាពនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ធានានូវការគ្រប់គ្រង កាន់កាប់ព្រៃសម្បទាន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងផលប្រយោជន៍សាធារណៈ និងទិសដៅយូរអង្វែងក្នុងការរៀបចំធនធានចម្រុះ និងរៀបចំដំណើរការផ្តល់ព្រៃសម្បទានអោយមានលក្ខណៈសមស្របនិងតម្លាភាព
- ធានានូវរបៀបរបបរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទាន ដើម្បីអភិរក្ស និង ការពារជីវៈចម្រុះធម្មជាតិ មុខងារប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងសារៈសំខាន់សេវាព្រៃឈើដូចជា : ការអភិរក្សដី និង ការគ្រប់គ្រងទីជំរាល
- ធានាអោយបានពេញលេញនូវទំនាក់ទំនង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ការបំពេញមុខងារ និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់ស្ថាប័នដែលមានភារកិច្ច និង កាតព្វកិច្ចក្នុងការរៀបចំ និងគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធម្យ៉ាងអស់
- ធានានូវការចូលរួម និងពិគ្រោះយោបល់ពីសហគមន៍ មូលដ្ឋានជាមួយព្រៃសម្បទាន និង ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ផែនការគ្រប់គ្រង ព្រៃសម្បទាន និងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាព នៃដំណើរការប្រមូលផលព្រៃឈើស្នេហាពលភាពនៃព្រៃសម្បទាន
- ការពារ និងរក្សាសិទ្ធិរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋានក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានព្រៃឈើ ដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ព្រៃសម្បទាន សំរាប់ជីវភាព សេដ្ឋកិច្ច ការចិញ្ចឹមជីវិត និង ការគោរពជំនឿខាងសាសនា
- បង្កើតប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យ និងការធ្វើផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដ៏សុក្រិតដែលនឹងផ្តល់នូវបរិបទ និងការលើកទឹកចិត្តដល់ឧស្សាហកម្មព្រៃឈើកម្ពុជាក្នុងការអនុវត្តន៍ប្រព័ន្ធវិញ្ញាបនប័ត្រព្រៃឈើដែលមានការទទួលស្គាល់ពីអន្តរជាតិ ។

មាត្រា ៣.-

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) មានតួនាទីស្នូលក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងលើរាល់សកម្មភាពប្រមូលផលព្រៃឈើគ្រប់ប្រភេទដើម្បីធានានូវនិរន្តរភាពព្រៃឈើ ។

អត្ថន័យនៃពាក្យបច្ចេកទេសដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ នឹងមានកំណត់នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃអនុក្រឹត្យនេះ ។

ជំពូកទី ២

ការស្នើសុំ និង ការសម្រេចផ្តល់ព្រៃសម្បទាន

មាត្រា ៤.-

៤.១- ផ្អែកលើអនុសាសន៍របស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) និងតាមការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងបណ្តាក្រសួងទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងសហគមន៍មូលដ្ឋាន គណៈរដ្ឋមន្ត្រី អាចសម្រេចដាក់តំបន់ព្រៃផ្តល់ផលដែលនៅទំនេរអោយទៅជាព្រៃ សម្បទាន ដោយដាក់អោយដេញថ្លៃតាមលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងជាសាធារណៈ ។ សំណើសុំព្រៃសម្បទានត្រូវលើកឡើងអោយស្របតាមគោលដៅ នៃការអភិវឌ្ឍន៍ថ្នាក់ជាតិ និងខេត្ត ហើយស្របតាមផែនការប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបស់មូលដ្ឋានដែលមានស្រាប់ ។

៤.២- អ្នកចូលរួមដេញថ្លៃ នឹងត្រូវបានទទួលយល់ព្រមអោយចូលរួមដេញថ្លៃ ចំពោះតែក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មណាដែលបានជ្រើសរើសបញ្ចូលជាស្រេចនៅ ក្នុងបញ្ជីឈ្មោះ " ជ្រើសរើសជាមុន " ដែលបានរៀបចំ និង រក្សាទុកដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) ។ ក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មដែលអាចជ្រើសរើសបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះ " ជ្រើសរើសជាមុន " បានលុះត្រាតែក្រុមហ៊ុននោះបានដាក់ពាក្យស្នើសុំ និង ផ្តល់នូវភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា :

- ក. មានសមត្ថភាពគ្រប់យ៉ាងក្នុងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើរួមមាន : ការធ្វើផែនការ ការប្រមូលផលឈើ ការបន្តពូជឈើ ការថែរក្សាឈើឈរ ការការពារបរិស្ថាន និង ទំនាក់ទំនងសហគមន៍
- ខ. មានរបាយការណ៍បញ្ជាក់ថា អនុវត្តតាមបានល្អដោយគ្មានការរំលោភបំពានទេសច្នៃផ្លូវនៅក្នុងយុត្តិធម៌ការនានា ដែលពួកគេធ្លាប់បានអនុវត្តនៅក្នុងដំណើរការប្រមូលផលកន្លងមក
- គ. មានធនធានហិរញ្ញវត្ថុ និងបុគ្គលិកជំនាញគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអនុវត្តប្រតិបត្តិការព្រៃឈើយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ។

៤.៣.- សំណុំឯកសារដេញថ្លៃទាំងអស់សំរាប់ដាក់អញ្ជើញអោយមានការចូលរួមដេញថ្លៃព្រៃសម្បទាន ត្រូវរៀបចំឡើងដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) ដែលក្នុងនោះត្រូវមាន :

- ក. កំណត់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងអស់នៃការជ្រើសរើសដោយសៀវភៅបន្តកសំរាប់ការដេញថ្លៃព្រៃសម្បទាន
- ខ. កំណត់បង្ហាញពីព្រំប្រទល់ព្រៃឈើជាក់ស្តែង ដែលគ្រោងដាក់ដេញថ្លៃជាព្រៃសម្បទាន
- គ. កំណត់បង្ហាញពីធនធានព្រៃឈើដែលអាចប្រមូលផលបាន នឹងតំបន់ហាមឃាត់អាជីវកម្ម ដោយសារហេតុផលខាងបរិស្ថានសង្គម និងវប្បធម៌ តាមរយៈការធ្វើសារពើភ័ណ្ណបុរេសម្បទាន នៃតំបន់ព្រៃឈើ និងការអង្កេតស្វែងយល់លើរូបភាពពីផ្កាយរណប ឬ រូបថតពីលើអាកាស និង ការវាយតម្លៃជនបទបន្ទាន់
- ឃ. អធិប្បាយពីតម្រូវការគ្រប់គ្រង និងលក្ខខណ្ឌការងារព្រៃសម្បទាន ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលតំរូវអោយម្ចាស់ព្រៃសម្បទានអនុវត្ត : ការធ្វើ ផែនការព្រៃឈើ ការការពារ និង គ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ការអភិរក្ស និងការពារបរិស្ថាន ការពិគ្រោះយោបល់ និងសហប្រតិបត្តិការជាមួយ សហគមន៍មូលដ្ឋាន ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការផ្តល់មុខរបរដល់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានអនុស្ស ការផ្គត់ផ្គង់សំភារៈ និងសេវាកម្ម ការតាមដានពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ ការត្រួតពិនិត្យលើលិខិតអនុញ្ញាត និងបទដ្ឋានផ្សេងៗ ដូចជាការផ្តល់នូវការមិន អនុវត្តតាម និងលក្ខខណ្ឌការងារផ្សេងទៀតក្នុងករណីចាំបាច់
- ង. ភ្ជាប់មកជាមួយនូវច្បាប់ចម្លងកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានជាតំរូវ (ចំណុច ៥.១ ខាងក្រោម)
- ច. កំណត់ច្បាស់លាស់នូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ សំរាប់វាយតម្លៃការដេញថ្លៃព្រៃសម្បទាន ដែលត្រូវសំរេចដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

៤.៤.- ដំណើរការនៃការដាក់ព្រៃសម្បទានអោយដេញថ្លៃ តាមលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងជាសាធារណៈនៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវកំណត់ដោយប្រកាស របស់ក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងត្រូវរួមបញ្ចូលនូវបណ្តាចំណុចចាំបាច់មួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

- ក. ដំណើរការប្រព្រឹត្តទៅនៃការដេញថ្លៃត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់គណៈកម្មការដេញថ្លៃមួយដែលមានសមាសភាពកំណត់ដោយប្រមុខ រាជរដ្ឋាភិបាល
- ខ. ត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈនូវពេលវេលា និងទីកន្លែងដែលត្រូវធ្វើការដេញថ្លៃយ៉ាងតិចណាស់ ៩០ ថ្ងៃមុនពេលដេញថ្លៃ តាមវិទ្យុទូរទស្សន៍ និងសារពត៌មានជាតិណាមួយយ៉ាងតិច
- គ. ត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈពីប្រាក់កក់ ទំរង់ការ និង មាតិកានៃឯកសារដែលត្រូវចូលរួមដេញថ្លៃដូចជា : ការដេញថ្លៃជាទឹកប្រាក់ និងកិច្ច សន្យា ដើម្បីបំពេញអោយលក្ខខណ្ឌការងារ និងការរំពឹងទុក ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤ ចំណុច ៤-៣ គ និង ឃ ខាងលើ
- ឃ. គ្រប់អ្នកចូលរួមដេញថ្លៃត្រូវបង់ប្រាក់កក់ជានាបណ្តោះអាសន្នក្នុងគណនីថវិកាជាតិតាមរយៈក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) នៅពេលដាក់សំណុំលិខិតស្នើសុំចូលរួមដេញថ្លៃចំនួនប្រាក់កក់នេះត្រូវបានកំណត់ដោយគណៈកម្មការដេញថ្លៃព្រៃសម្បទាន ។
- ង. ប្រកាសជាសាធារណៈដូចមានចែងក្នុងចំណុច (ខ) ខាងលើដោយត្រូវបញ្ជាក់ពីពេលវេលា និងទីកន្លែងដែលត្រូវបើកធ្វើការដេញថ្លៃ និង អញ្ជើញជាផ្លូវការនូវអ្នកស្នើសុំដេញថ្លៃ និងបុគ្គលដែលមានការចាំបាច់ផ្សេងទៀតដើម្បីចូលរួមក្នុងឱកាសបើកអោយដេញថ្លៃ

- ច. មុននឹងបើកអោយដេញថ្លៃ ដោយផ្អែកលើអនុសាសន៍របស់ក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) គណៈរដ្ឋមន្ត្រីត្រូវកំណត់នូវតំលៃបំរុងសំរាប់ផ្តល់អោយព្រៃសម្បទានជាមូលដ្ឋានសំរាប់ការដេញថ្លៃដោយអាចប្រកាស ឬមិនប្រកាស អោយដឹងជាចំហមុនពេលដេញថ្លៃ
- ឆ. នៅពេលវេលា និងទីកន្លែងដែលបានប្រកាសដូចមានបញ្ជាក់នៅក្នុងចំណុច (ង) ខាងលើរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវបើកបង្ហាញជាសាធារណៈនូវរាល់សំបុត្រស្នើសុំដេញថ្លៃជាទឹកប្រាក់ និងផ្នែកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតដូចមានចែងក្នុង សៀវភៅបន្ទុកដេញថ្លៃពីបណ្តា អតិថិជន និង ត្រូវប្រកាសពីចំនួនទឹកប្រាក់ ដែលហ៊ានអោយថ្លៃក្នុងស្រោមសំបុត្ររបស់អតិថិជន នីមួយៗជូនដល់គ្រប់អ្នកចូលរួម ដែលមាន វត្តមាននាពេលដេញថ្លៃនោះ
- ជ. បន្ទាប់ពីការដេញថ្លៃដូចមានចែងក្នុងចំណុច ឆ ខាងលើនេះរួចមក រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវធ្វើការ ប្រកាសឈ្មោះអ្នកមានឧត្តមភាពដែលត្រូវជ្រើសរើសជាបេក្ខជនឈ្នះក្នុងការដេញថ្លៃព្រៃសម្បទានជាលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្នរហូត ដល់មានការសំរេចជា ស្ថាពរពីរាជរដ្ឋាភិបាល
- ឈ. ឯកសារដែលបានដាក់អោយចូលរួមដេញថ្លៃ ដូចមានចែងក្នុងចំណុច (ត) ត្រូវរក្សាទុកដោយអនុញ្ញាតអោយពិនិត្យជាសាធារណៈ ក្នុងរយៈពេល ៦សប្តាហ៍បន្ទាប់ពីកំណត់បានអ្នកឈ្នះក្នុងការដេញថ្លៃ ។ ក្នុងកំឡុងពេលនេះរាល់ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងការដេញថ្លៃខាងលើ ទាំងអស់អាចធ្វើ ការប្តឹងតវ៉ាពីការសំរេចក្នុងការដេញថ្លៃទៅរាជរដ្ឋាភិបាល
- ញ. នៅពេលបញ្ចប់រយៈពេលកំណត់ប្រាំមួយសប្តាហ៍ និងផ្អែកទៅលើការសំរេចដោយរាជរដ្ឋាភិបាលបេក្ខជនឈ្នះក្នុងការដេញថ្លៃត្រូវបាន ផ្តល់ការយល់ព្រមជាស្ថាពរ
- ដ. នៅពេលប្រកាសជាស្ថាពរនូវឈ្មោះអ្នកឈ្នះក្នុងការដេញថ្លៃ ប្រាក់កក់ធានាបណ្តោះអាសន្នដែលបានបង់ដូចមានចែងក្នុងចំណុច (ឃ) នឹងត្រូវបានបង្វែរជូនវិញចំពោះអ្នកចាញ់ក្នុងការដេញថ្លៃ
- ឝ. ប្រសិនបើអ្នកឈ្នះក្នុងការដេញថ្លៃពុំបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន ឬមិនបានបង់ប្រាក់បន្ថែមបង្រួបតាមតម្លៃ ដែលដេញថ្លៃបានក្នុងកំឡុងពេល ៣០ថ្ងៃ ក្រោយពីមានការសំរេចជាស្ថាពរដូចមានចែងក្នុងចំណុច (ញ) ខាងលើនោះប្រាក់កក់នឹង ត្រូវបានរឹបអូសជា សម្បត្តិរដ្ឋដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។

មាត្រា ៥.-

- ៥.១.- ព្រៃសម្បទានថ្មីត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអភិបាលកិច្ចនៃកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានថ្មី ដែលនឹងត្រូវរៀបចំដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) ។ ចំពោះព្រៃសម្បទាន ដែលមានស្រាប់នឹងត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអភិបាលកិច្ចនៃកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន ថ្មីដោយមានការយល់ព្រមទ្វេភាគី តាមរយៈ ការចរចា ឬនៅពេលផុតសុពលភាពនៃកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានដែលមានស្រាប់ ។
- ៥.២.- កិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន ត្រូវស្ថិតក្នុងទម្រង់ការ ដែលកំណត់ដោយក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងយ៉ាងហោចណាស់ត្រូវ បញ្ជាក់ពី៖
  - ក. កាលបរិច្ឆេទ និងរយៈពេលនៃការផ្តល់ព្រៃសម្បទាន
  - ខ. កំណត់អោយបានច្បាស់លាស់អំពីទំហំផ្ទៃដីព្រៃឈើ ដែលត្រូវផ្តល់ជាព្រៃសម្បទាន
  - គ. កំណត់អោយបានច្បាស់លាស់នូវបរិមាណ និងប្រភេទនៃផលិតផលព្រៃឈើ ដែលអនុញ្ញាតអោយប្រមូលផល
  - ឃ. តំរូវការពីម្ចាស់ព្រៃសម្បទាននូវរាល់សំណុំឯកសារ ផែនការ របាយការណ៍ ការសិក្សា ទិន្នន័យ និងព័ត៌មាន ដែលទាក់ទងទៅនឹង ប្រសិទ្ធភាពនៃការការពារ និង គ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើ

ង. កំណត់នូវលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗទៀត ដែលចាំបាច់ដើម្បីធានាដល់ដំណើរការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានដោយនិរន្តរភាព ។

៥.៣.- នៅក្នុងកំឡុងពេលនៃសុពលភាព កិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានត្រូវប្រគល់សិទ្ធិផ្តាច់មុខដល់ម្ចាស់ព្រៃសម្បទានដើម្បីអនុវត្ត :

- ក. កិច្ចប្រតិបត្តិការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលផលព្រៃឈើណាមួយនៅក្នុងតំបន់សម្បទានដូចមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង
- ខ. កិច្ចប្រតិបត្តិការដទៃទៀតនិងអនុវត្តការងារដែលបានយល់ព្រមតាមការចាំបាច់ សំរាប់គាំទ្រសកម្មភាពគ្រប់គ្រង និងប្រមូលផលដូចមានចែងនៅក្នុងចំណុច (ក) ។

៥.៤.- ការបញ្ចប់កិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានដោយការប្រគល់មកវិញ ការដកហូតដោយសារការអនុវត្តន៍ពុំបានត្រឹមត្រូវតាមកិច្ចព្រមព្រៀង ឬការ អនុញ្ញាត អោយបន្តកិច្ចព្រមព្រៀងមុនពេលផុតសុពលភាព ត្រូវសំរេចដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ។ ការលុបចោលកិច្ចព្រមព្រៀងទាំងឡាយណា ដែលមិនបានអនុវត្ត ឬ អនុវត្តមិនបានត្រឹមត្រូវតាមកិច្ចព្រមព្រៀង ត្រូវប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់លំដោយអោយស្របតាមនីតិវិធី ។ ព្រៃសម្បទានដែលត្រូវបានដកហូត ឬ ប្រគល់មកវិញកន្លងមក ត្រូវរក្សាទុកជាតំបន់ព្រៃការពារធម្មជាតិ និង ព្រៃរៀបចំដោយពួក និង មិនត្រូវបានផ្តល់អោយក្រុមហ៊ុនណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ ។

៥.៥.- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) ត្រូវសហការជាមួយអាជ្ញាធរដែនដី និង ម្ចាស់ព្រៃសម្បទានទាំងអស់រៀបចំបង្កើតគណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់សហគមន៍អចិន្ត្រៃយ៍ដើម្បីធ្វើជាយន្តការសំរាប់សំរួល សំរាប់ពិភាក្សា និងផ្តល់យោបល់លើរាល់បញ្ហា ដែលពាក់ព័ន្ធរវាងម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន និងបណ្តាសហគមន៍ជិតខាង ដែលមានទីតាំងនៅក្នុង ឬ ជិតតំបន់ព្រៃសម្បទានក្នុងគោលបំណងការពារ និង ធានានូវសិទ្ធិជាប្រពៃណីរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ។ ប្រធានគណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់អាចជាប្រធានគណៈកម្មការអភិវឌ្ឍន៍ភូមិ ឬ ប្រធានអង្គការចាត់តាំងសង្គមមួយ ដែលមាននៅទីនោះតាមរយៈការបោះឆ្នោត ។

៥.៦.- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) អាចផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ ឬ លិខិតអនុញ្ញាតទៅភាគីផ្សេងទៀតក្រៅពីម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន ដើម្បីធ្វើការប្រមូលអនុផលព្រៃឈើផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងតំបន់ព្រៃសម្បទាន ។ ការផ្តល់នូវច្បាប់អនុញ្ញាតអោយប្រមូលអនុផលព្រៃឈើនេះ មិនត្រូវអោយមានបញ្ហា ឬទំនាស់ជាមួយនិងសិទ្ធិ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់ម្ចាស់ព្រៃសម្បទានដែលបានរៀបចំឡើងដោយកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទានឡើយ ។ លិខិតអនុញ្ញាត ឬ អាជ្ញាប័ណ្ណប្រមូលអនុផលព្រៃឈើ មិនត្រូវផ្តល់អោយលើសពីរយៈពេល ១ ឆ្នាំ ហើយអាចបន្តសុពលភាពបានដោយផ្អែកលើការស្នើសុំ ។ អាជ្ញាប័ណ្ណទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់សំរាប់ការប្រមូលអនុផលព្រៃឈើដើម្បីលក់ ពុំមែនសំរាប់ការប្រមូល ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតជាប្រពៃណីក្នុងការប្រើប្រាស់ឯកជនដោយប្រជាជនមូលដ្ឋាននោះឡើយ ។

៥.៧.- ឯកសារវិនិយោគទុនព្រៃសម្បទានទាំងអស់ត្រូវបានផ្តល់ជូនចំពោះស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងភាគីដែលពាក់ព័ន្ធតាមការស្នើសុំ ។

៥.៨.- ចំពោះការគ្រប់គ្រងលើការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិដទៃទៀត ដែលស្ថិតនៅក្នុងដែនព្រៃសម្បទាន ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋ តាមច្បាប់ជាធរមាន ។

ជំពូកទី ៣
ការធ្វើផែនការព្រៃសម្បទាន

មាត្រា ៦.-

៦.១.- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងទាមទារអោយមានការធ្វើផែនការចាំបាច់ទៅតាមកំរិត ទំហំ និង ពេលវេលា ហេតុនេះព្រៃសម្បទានត្រូវបែងចែកសំរាប់គោលបំណងនៃការធ្វើផែនការជាតំបន់គ្រប់គ្រងព្រៃគុបប្រចាំឆ្នាំ និង ប្តូរអាជីវកម្ម ។

៦.២.- រាល់ការធ្វើផែនការព្រៃសម្បទានត្រូវកំណត់រៀបចំតាមលំដាប់ថ្នាក់ដូចខាងក្រោម :

ក. រៀបចំមាតិកា

និងភារកិច្ចការងារនៃផែនការគ្រប់គ្រងដោយពិគ្រោះយោបល់ជាមួយគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធដើម្បីកំណត់អោយច្បាស់នូវលក្ខណៈ

វិនិច្ឆ័យនៃការធ្វើផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ សង្គម បរិស្ថាន និង ហិរញ្ញវត្ថុ

ខ. កំណត់ព្រំប្រទល់តំបន់ព្រៃឈើដោយឈរលើការវាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួមសារពើភ័ណ្ឌធនធានព្រៃឈើ បរិស្ថាន និង ធ្វើផែនការ ដើម្បីកំណត់ :

- ផ្ទៃដីមិនធ្វើអាជីវកម្ម (ផែនបំរុងដីវចរ៖ តំបន់ទ្រនាប់ផ្លូវទឹក ផ្ទៃដីការពារទីជម្រក តំបន់ងាយរងគ្រោះ តំបន់រចរិលខ្លាំង តំបន់ព្រៃ សហគមន៍ និងតំបន់ត្រូវធ្វើការដាំដុះព្រៃឈើឡើងវិញ)
- ផ្ទៃដីធ្វើអាជីវកម្មសុទ្ធសាធ

គ. រៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានរយៈពេលមធ្យមសំរាប់ព្រៃ ដែលអាចធ្វើអាជីវកម្មបានដោយការធ្វើសារពើភ័ណ្ឌ "កំរិតគ្រប់គ្រង" ដោយបញ្ជាក់ពី :

- ប្រព័ន្ធកូរ៉ាប្យកម្មសមស្រប និង បច្ចេកទេសប្រមូលផលសំរាប់ប្រភេទព្រៃ និង ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រខុសគ្នា ដោយផ្អែកលើការវាយតម្លៃលំអិត អំពីរបបប៉ះពាល់ធម្មជាតិ
- ទិន្នផលជានិរន្តរសំរាប់រយៈពេលវែង និង មធ្យមដែលកំណត់ចេញពីព័ត៌មានស្តីពីទិន្នផល និងអត្រាដុះ រួមជាមួយនិងអត្រាដកហូត ដែលធានាសមាសភាព រចនាសម្ព័ន្ធ និងមុខងារអេកូឡូស៊ីរបស់ព្រៃឈើ
- ការគ្រប់គ្រង "ការជះឥទ្ធិពល" ទៅលើសង្គម និងបរិស្ថាន រួមនិងកម្មវិធីតាមដានត្រួតពិនិត្យ
- កម្មវិធីចូលរួម ពិគ្រោះយោបល់ និង កិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយសហគមន៍មូលដ្ឋាន
- ប្រព័ន្ធតាមដាន ត្រួតពិនិត្យ និង វាយតម្លៃ

ឃ. រៀបចំផែនការប្រតិបត្តិការប្រចាំឆ្នាំក្នុងកំរិតព្រៃគុប និង ប្តូក អនុលោមតាមក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តដោយកំណត់បញ្ជាក់អំពី :

- វិធីសាស្ត្រ និង គ្រឿងចក្រ សំភារៈសំរាប់អាជីវកម្ម
- មាឌឈើ ដែលត្រូវដកហូត
- ទំរង់ការនៃការដាំឈើ និងអូសទាញ
- ទីតាំង និងគំរោងផ្លូវចូលទៅកាន់ព្រៃឈើ
- សកម្មភាពថែទាំឈើឈរ កូនឈើបន្តពូជ និងការដាំដុះដើមឈើឡើងវិញ
- ការការពារធនធានវប្បធម៌ និង បរិស្ថានលើកន្លែងកំណត់ជាក់លាក់
- ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយសហគមន៍ប្រចាំឆ្នាំ ។

មាត្រា ៧.-

៧.១.- ការធ្វើផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ទាំងអស់ ត្រូវដំណើរការ និងប្រព្រឹត្តទៅតាមបែបបទបច្ចេកទេស នៃការធ្វើផែនការ ដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តសំរាប់រៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ។ រាល់ផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ទាំងអស់នឹងមិនត្រូវបានផ្តល់ការយោបល់ព្រមឡើយ ប្រសិនបើផែនការទាំងនោះមិនគោរពទៅតាមគំនិត និង មិនស្របទៅតាមគោលបំណង និងគោលការណ៍នៃក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តសំរាប់រៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ។

- ៧.២. ក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តសំរាប់រៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើនិងផ្តល់នូវទិសដៅសំរាប់ធ្វើផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានដូចមានចែងនៅក្នុង មាត្រា ៦ ខាងលើ រួមមាន :
- ក- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ធ្វើប្រព័ន្ធផែនការរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទាន
  - ខ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ធ្វើសារពើភ័ណ្ឌនៅក្នុងវដ្តរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ
  - គ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ការអភិរក្សជីវចម្រុះក្នុងដែនព្រៃឈើរៀបចំដោយពួក
  - ឃ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់សង្គមព្រៃឈើក្នុងតំបន់ព្រៃសម្បទាន
  - ង- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ការគ្រប់គ្រងទប់ស្កាត់ការលួចឈើ
  - ច- ក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តសំរាប់ប្រមូលផលព្រៃឈើ
  - ឆ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់ការងារវិស្វកម្មព្រៃឈើ
  - ជ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់រៀបចំតំបន់ពិសេស
  - ឈ- គោលការណ៍ណែនាំសំរាប់វាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន ដោយសហការជាមួយ ក្រសួងបរិស្ថាន ។

៧.៣.- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋាន រុក្ខា-ប្រមាញ់) ត្រូវរៀបចំគោលការណ៍ណែនាំ និងក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្ត សំរាប់រៀបចំ គ្រប់គ្រងព្រៃឈើចាំបាច់ផ្សេងទៀតដូចជា : ការជ្រើសរើសប្រព័ន្ធរុក្ខវប្បកម្មព្រៃឈើ សុវត្ថិភាពព្រៃឈើ ការថែរក្សា និង បន្តពូជព្រៃឈើ ការរៀបចំគ្រប់គ្រងជីវកសិកម្មព្រៃ ការការពារផ្លូវទឹក និង ការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យព្រៃឈើ..... ។

មាត្រា ៨.-

ផ្អែកលើគោលការណ៍ឯកភាពរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទលើផែនការទាំងនោះ នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់ ត្រូវផ្តល់នូវ លិខិតអនុញ្ញាតប្រមូលផលព្រៃឈើ និងសៀវភៅបន្ទុកដែលជាលក្ខខណ្ឌនៃមេរៀនអោយម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន ដើម្បីចូលទៅធ្វើការប្រមូលផល ព្រៃឈើនៅក្នុងព្រៃគុបប្រចាំឆ្នាំ ។ ផែនការទាំងនេះគឺជាចំរងការសំខាន់ចាំបាច់នៃលក្ខខណ្ឌអនុញ្ញាត និងជាមូលដ្ឋានសំរាប់វាយតម្លៃការអនុវត្តន៍ តាមបទបញ្ជាព្រៃឈើ ។

ជំពូកទី ៤
ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន និង ការអនុវត្តន៍បទបញ្ញត្តិ

មាត្រា ៩.-

- ៩.១.- ការត្រួតពិនិត្យតាមដានការប្រមូលផលព្រៃឈើ ត្រូវធ្វើឡើងជាពីរប្រភេទ : ការត្រួតពិនិត្យតាមដានលក្ខខណ្ឌព្រៃឈើ និងការត្រួត ពិនិត្យតាម ដានការអនុវត្តន៍ច្បាប់ព្រៃឈើ ។
- ការត្រួតពិនិត្យតាមដានលក្ខខណ្ឌព្រៃឈើ ធ្វើឡើងដើម្បីអង្កេតការផ្លាស់ប្តូរប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃឈើ ចំពោះការប្រើប្រាស់ដី ការប្រមូលផល ព្រៃឈើ ឬដំណើរការនៃការងារ រុក្ខវប្បកម្ម
  - ការត្រួតពិនិត្យតាមដានការអនុវត្តន៍ច្បាប់ព្រៃឈើ រៀបចំឡើងដើម្បីវាយតម្លៃការអនុវត្តន៍ច្បាប់ ដូចមានចែងក្នុងផែនការ ដែល បានទទួលការយល់ព្រម និង បណ្តាលលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងនៅក្នុងសៀវភៅបន្ទុក និងលិខិតអនុញ្ញាតអោយប្រមូលផលព្រៃឈើ ។
- ៩.២.- កម្មវិធីត្រួតពិនិត្យតាមដានលក្ខខណ្ឌព្រៃឈើ ត្រូវដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ដែលនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយម្ចាស់ ព្រៃសម្បទាន ។ ការត្រួតពិនិត្យតាមដាននេះរួមមាន :
- ក- ត្រួតពិនិត្យមើលលក្ខខណ្ឌនៃការប្រើប្រាស់ដីធ្លី
  - ខ- ត្រួតពិនិត្យមើលដំណុះកូនឈើមុននិងក្រោយពេលប្រមូលផលព្រៃឈើនិងលក្ខខណ្ឌឈើឈរ

គ- ត្រួតពិនិត្យតាមដានមើលប្រភេទសត្វព្រៃដែលមានស្រាប់

ឃ- ត្រួតពិនិត្យតាមដានមើលរុក្ខជាតិក្នុងព្រៃមុន និងក្រោយពេលប្រមូលផលព្រៃឈើ

ង- ធ្វើការអង្កេតឡើងវិញអោយបានទូលំទូលាយនូវ លក្ខណៈជីវៈចម្រុះក្នុងតំបន់ព្រៃសម្បទានសំរាប់ថេរវេលាពី ៥-១០ឆ្នាំ ។

ប្រភេទនៃការត្រួតពិនិត្យតាមដាននេះតំរូវអោយមានស្តង់ដារត្រួតពិនិត្យខ្ពស់ទាំងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និងស្ថិតិ ហើយអាចយកទៅអនុវត្តបានជាមួយនិងជំនួយការបច្ចេកទេស នៃអង្គការអន្តរជាតិតាមការចាំបាច់ ។

៩.៣.- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) ត្រូវរៀបចំក្រុមត្រួតពិនិត្យតាមដាន មើលការអនុវត្តន៍រាល់បទប្បញ្ញត្តិ ប្រមូលផលព្រៃឈើសំរាប់ព្រៃសម្បទាននីមួយៗ ដោយកំណត់តួនាទី និងភារកិច្ចអោយបានច្បាស់លាស់ ។ ក្រុមនេះនឹងត្រូវធ្វើអធិការកិច្ចព្រមព្រៀងលើព្រៃសម្បទាន និងត្រួតពិនិត្យមើលដំណើរការនៃការប្រមូលផលព្រៃឈើក្នុងព្រៃតុបត្រាប្រចាំឆ្នាំ និង ប្តូក ហើយត្រូវពិនិត្យមើលនូវរាល់សកម្មភាពបទល្មើស ដែលកើតមាននៅក្នុងតំបន់ព្រៃសម្បទាន ដើម្បីធានាបានការតាមច្បាប់ ។ រាល់ការធ្វើអធិការកិច្ចត្រូវប្រើប្រាស់នូវឯកសារ បទដ្ឋាននៃទម្រង់របាយការណ៍ ត្រួតពិនិត្យដូចមានចែងក្នុងជំពូក ១៤ នៃក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តប្រមូលផលព្រៃឈើ ។ ក្រុមការងារនេះនឹងត្រូវ ធ្វើការវាយតម្លៃពីការបំពេញការងារនៅក្នុងប្តូក និងលើកជាអនុសាសន៍ទៅនាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់ ស្តីពីការបិទប្តូកមុននឹងយល់ព្រមអោយបើកប្តូកថ្មីទៀត ។ នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់ ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍ត្រួតពិនិត្យតាមដានការអនុវត្តន៍បទប្បញ្ញត្តិប្រចាំឆ្នាំសំរាប់ព្រៃសម្បទាន នីមួយៗ ហើយបញ្ជូនរបាយការណ៍ទាំងនេះទៅក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ដើម្បីធ្វើការផ្សព្វផ្សាយ និងស្វែងរកមតិកែលម្អដល់ទូលំទូលាយពីសាធារណៈមតិ ។

៩.៤.- ម្ចាស់ព្រៃសម្បទានទាំងអស់ អាចបង្កើតជាកម្មវិធីត្រួតពិនិត្យ តាមដានរបស់ខ្លួនបានសំរាប់ត្រួតពិនិត្យការងារផ្ទៃក្នុង ឬ សំរាប់ធានាការអនុវត្តន៍ច្បាប់អោយមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

៩.៥.- នៅរៀងរាល់ ៥ឆ្នាំម្តងនៃការអនុវត្តន៍ផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទាន ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់) ត្រូវ ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន និងគណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់សហគមន៍ដើម្បី :

- ១- ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញលើរបាយការណ៍ដែលបានអនុវត្ត
- ២- វាយតម្លៃលើប្រសិទ្ធភាពនៃលិខិតបទដ្ឋាន ក្រមបច្ចេកទេសអនុវត្តសំរាប់រៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ និង គោលការណ៍ណែនាំ ព្រមទាំងបទប្បញ្ញត្តិគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដទៃទៀត ។
- ៣- កំណត់ពីការកែលម្អនៃលិខិតផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទាន ដែលចាំបាច់ដើម្បីជំរុញការអនុវត្តន៍ទូទៅបានល្អប្រសើរ ។

ជំពូកទី ៥
ទោសប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១០.-

១០.១.- ក្នុងករណីមិនបានអនុវត្តតាមកាតព្វកិច្ចទាំងឡាយ ដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន ឬ ផែនការរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ នាយកដ្ឋានរុក្ខា-ប្រមាញ់ នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីការខកខានមិនបានបំពេញ កាតព្វកិច្ចនេះទៅសាមីក្រុមហ៊ុនព្រៃសម្បទាន ។ ប្រសិនបើមានការខូចខាតកើតឡើងដោយសារការមិនបំពេញកាតព្វកិច្ចនេះ សាមីក្រុមហ៊ុនព្រៃសម្បទាននឹងត្រូវបានផ្តល់រយៈពេលកៅសិបថ្ងៃ (៥០) ដើម្បីជួសជុលការខូចខាតទាំងនោះ ។ ប្រសិនបើ

សាមីក្រុមហ៊ុនព្រៃសម្បទាននោះ ខកខានមិនបានជួសជុលការខូចខាតនោះទេ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ត្រូវធ្វើការ វាយតម្លៃអំពីការខូចខាតដែលកើតមាន ។

- ១០.២.- ដោយមិនគិតពីអានុភាពនៃច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមានដទៃទៀតក្នុងករណីមានការបំពានលើបទប្បញ្ញត្តិណាមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន ឬផែនការរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចតម្រូវអោយសាមីក្រុមហ៊ុនព្រៃសម្បទានបង់សំណង នៃ ការខូចខាតទៅតាម លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ។
- ១០.៣.- ក្នុងករណីមានការរំលោភបំពានម្តងហើយម្តងទៀត ទៅលើបទប្បញ្ញត្តិនៃកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន និងផែនការរៀបចំគ្រប់គ្រង ព្រៃឈើ ហើយបើមានការរំលោភបំពាននេះស្ថិតនៅគ្មានការជួសជុលក្នុងរយៈពេលកៅសិប (៩០) ថ្ងៃ រាជរដ្ឋាភិបាលមានការកិច្ច ប្រកាសព្យួរប្របញ្ឈប់ ការធ្វើអាជីវកម្មព្រៃសម្បទាននេះ ។
- ១០.៤.- សាមីក្រុមហ៊ុនព្រៃសម្បទាននឹងត្រូវបានតម្រូវអោយលះបង់ចោលនូវការទាមទារសិទ្ធិ ឬភោគៈលើឈើ ឬធនធានធម្មជាតិដទៃទៀត ដែលទទួល បានក្នុងរយៈពេលនៃការបំពានលើកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសម្បទាន និងផែនការរៀបចំគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ។

ជំពូកទី ៦
អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១១.-
បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងអនុក្រឹត្យនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

មាត្រា ១២.-
រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការគ្រប់ក្រសួងស្ថាប័ន ពាក់ព័ន្ធ និងអភិបាលខេត្ត-ក្រុង ត្រូវអនុវត្តអនុក្រឹត្យនេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ។

មាត្រា ១៣.-
អនុក្រឹត្យនេះចូលជាធរមានចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខានេះតទៅ ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ០៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០០
នាយករដ្ឋមន្ត្រី
ហត្ថលេខា និងត្រា
ហ៊ុន សែន

បានជម្រាបជូន
សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីដើម្បីសុំហត្ថលេខា
រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
ហត្ថលេខា
ឈា សុខ

ឧបសម្ព័ន្ធ នៃអនុក្រឹត្យលេខ ០៥ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី០៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០០

និយមន័យ នៃពាក្យបច្ចេកទេស

- **បរិមាណឈើអនុញ្ញាតអោយកាប់ប្រចាំឆ្នាំ** មានន័យថាជាបរិមាណដែលអាចប្រមូលផលបានក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ ពីតំបន់ព្រៃសម្បទានណាមួយ ដោយរក្សាបាននូវប្រព័ន្ធ អេកូឡូស៊ី និងមិនត្រូវធ្វើការប្រមូលផលអោយហួសពីលទ្ធភាពព្រៃឈើផ្តល់អោយ ។ បរិមាណឈើដែលអនុញ្ញាតអោយកាន់កាប់ប្រចាំឆ្នាំអាចប្រែប្រួលពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំប៉ុន្តែ ត្រូវអោយមានតុល្យភាពនូវកំរិតនិរន្តរភាពលើសពីរយៈពេល ១០ឆ្នាំ ។
- **ផែនការប្រមូលផលប្រចាំឆ្នាំ** មានន័យថាជាឯកសារ ដែលកំណត់នូវបទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌព្រៃគុបប្រចាំឆ្នាំសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ការប្រមូលផលព្រៃឈើ ការបន្តពូជឡើងវិញ សកម្មភាពអនុវត្តក្នុងប្រកម្មនៅក្នុងបែបបទមួយដែលឆ្លើយតបទៅនឹងផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ។
- **ជីវៈចម្រុះ** មានន័យថាជាភាពចម្រុះគ្នានៃរុក្ខជាតិ សត្វ និង ភារៈរស់ផ្សេងៗ ទៅតាមទំរង់ និង រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់របស់វារួមមាន : ហ្សែន ហ្សេណូម ពួក ប្រភេទ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និង ដំណើរការវិវត្តន៍ និងមុខងារ ដែលជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងជីវៈចម្រុះ ។
- **ប្តូក** មានន័យថាជាឯកសារគ្រប់គ្រងដ៏តូចបំផុត ហើយមានមុខងារជាឯកសារសំរាប់ត្រួតពិនិត្យលើកិច្ចដំណើរការអាជីវកម្មប្រមូលផលព្រៃឈើ ។
- **សៀវភៅបន្ទុក** មានន័យថាជាលិខិតកំណត់គោលការណ៍ និងលក្ខខណ្ឌបច្ចេកទេស ដែលត្រូវអនុវត្តក្នុងការធ្វើអាជីវកម្មព្រៃឈើ និងរបបទទួល ខុសត្រូវរបស់អ្នកទទួលព្រៃគុប សំដៅធានាតុល្យភាពរវាងការធ្វើអាជីវកម្ម ការបន្តពូជឈើ ការការពារព្រៃ និង ការសន្សំសំចៃឈើ ។
- **ក្រុមបច្ចេកទេសអនុវត្តន៍គ្រប់គ្រងព្រៃឈើ** មានន័យថាជាក្រុមបច្ចេកទេសសំរាប់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ក្នុងគោលបំណងណែនាំធ្វើ ផែនការគ្រប់គ្រង និងការអនុវត្តនៅគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ។
- **ព្រៃគុប** មានន័យថាជាមូលដ្ឋាននៃតំបន់ព្រៃឈើនីមួយៗ ដែលបានបង្កើតឡើងដោយមានការកំណត់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រច្បាស់លាស់ ផែនការប្រមូលផលព្រៃឈើប្រចាំឆ្នាំ និង ប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានសំរាប់ធ្វើការកត់ត្រាជាប្រចាំលើកិច្ចដំណើរការព្រៃឈើទាំងអស់ ។
- **ការវាយតម្លៃហេតុប៉ះពាល់បរិស្ថាន** មានន័យថាគ្រប់សកម្មភាព ដែលធ្វើឡើងដើម្បីកំណត់ហេតុប៉ះពាល់ទៅលើធនធានធម្មជាតិធនធាន អេកូឡូស៊ី សុខភាពសាធារណៈ និង សុខុមាលភាពសង្គម ។
- **ផ្ទៃព្រៃឈើ** មានន័យថាជាប្រព័ន្ធមជ្ឈដ្ឋានធម្មជាតិចម្រុះ ដី ទឹក រុក្ខជាតិ មីក្រូសរីរាង្គ .....ដែលនៅលើផ្ទៃដីត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយតំបន់រុក្ខជាតិឈើ ឬឬស្សីលើសពី ១០% និងមានផ្ទៃដីលើសពី ០.៥ ហិកតា ឡើងទៅ ដែលរួមមាន : សារព័ន្ធព្រៃតំបន់ដី ដែលមានរុក្ខជាតិឈើច្រើនស្រទាប់ខុសគ្នានឹង រុក្ខជាតិស្រទាប់ក្រោមគ្របដណ្តប់ភាគច្រើនលើផ្ទៃដី ឬ សារព័ន្ធព្រៃចំហរ ដែលមានតំបន់រុក្ខជាតិជាប់ៗគ្នា ក្នុងនោះរុក្ខជាតិឈើគ្របដណ្តប់លើសពី ១០% ។ ដំណុះព្រៃធម្មជាតិក្នុង និង ព្រៃដាំសំរាប់គោលបំណងព្រៃឈើ ដែលមានដងស៊ីតេតំបន់ស្លឹកមិនទាន់ដល់ ១០% នៅឡើយ ឬ ផ្ទៃដីអតិថ ព្រៃឈើ ដែលរេចរិលដោយសារឥទ្ធិពលរបស់មនុស្ស ឬមូលហេតុធម្មជាតិ ប៉ុន្តែសង្ឃឹមថាអាចជួសជុលកែលំអឡើងវិញបានក៏ត្រូវចាត់ថ្នាក់ជាព្រៃឈើដែរ ។
- **ផ្ទៃព្រៃសម្បទាន** មានន័យថាជាតំបន់ព្រៃឈើណាមួយ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់ទៅអោយក្រុមហ៊ុនឯកជនតាមរយៈការចរចា ឬ ដេញថ្លៃនូវសិទ្ធិ និង ការទទួលខុសត្រូវលើការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលផលលើផ្ទៃដីកំណត់សម្របទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗ ។

- **កិច្ចសន្យាសម្របសម្រួល** មានន័យថាជាកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ កិច្ចសន្យារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងបុគ្គល ១ នាក់ ឬក្រុមហ៊ុន ពាណិជ្ជកម្ម ដែលទទួលសិទ្ធិកាន់កាប់តំបន់ព្រៃឈើដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មប្រមូលផលព្រៃឈើទៅតាមលក្ខខណ្ឌ នៃបទបញ្ញត្តិ ដែលរៀបចំឡើង ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។
- **ផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ** មានន័យថាជាការរៀបចំផែនការដែលឆ្លើយតបទៅនឹងគោលនយោបាយព្រៃឈើជាតិ និងធនធានធម្មជាតិដាក់ បញ្ចូលទៅ ក្នុងការរៀបចំកម្មវិធីសំរាប់សំរួលសំរាប់គ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានទាំងមូលដូចជា : ការកំណត់តំបន់ព្រៃឈើ និងបទបញ្ជាប្រមូលផល ព្រៃឈើ និង សកម្មភាពខាងបរិស្ថានសង្គម ក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ (១៥ ឆ្នាំ) តាមរយៈការប្រើប្រាស់បទបញ្ញត្តិ ដែលមានគោលដៅ ទូលំទូលាយប្រកបដោយ សកម្មភាពគ្រប់គ្រង តាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យច្បាស់លាស់ ។
- **ផលិតផលព្រៃឈើ** រួមមាន :
  - ក- ឈើមូល ឈើកែច្នៃ ធុង អុស សំបកឈើ និងផលិតផលដែលទាញចេញពីសំបកឈើ
  - ខ- ជ័រឈើគ្រប់ប្រភេទ ឬស ស្លឹក ផ្កា ផ្លែ គ្រាប់ ផ្សិត វល្លិ ផ្តៅ ឬស្សីគ្រប់ប្រភេទ រុក្ខជាតិផលិតជាផលិតផលឱសថ គ្រឿងសំអិតសំអាង គ្រឿងខេស ចំណីសត្វ ផលិតផលវប្បធម៌សំរាប់ពិធីបុណ្យ សំភារៈសំណង់ និង ស្បូវ ដែលទាញយកពីព្រៃឈើ ព្រៃគុម្ពាត និង រុក្ខជាតិ ផ្សេងៗទៀតដាច់ ឬ នៅរស់ ។
  - គ- ផលិតផលព្រៃឈើផ្សេងៗទៀត និងផលប្រមាញ់គ្រប់ប្រភេទ ដែលគ្មានចែងនៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ អាចធ្វើការប្រកាសជាផលិតផលព្រៃឈើបាន ។
- **គោលការណ៍ណែនាំ** មានន័យថា ជាកំរងបទបញ្ញត្តិធ្វើផែនការ និង ប្រតិបត្តិការប្រមូលផលព្រៃឈើដែលមិនមានការចាំបាច់គ្រប់ ពេលវេលា ប៉ុន្តែអាចក្លាយទៅជាលក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តន៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងផែនការ លិខិតអនុញ្ញាត និងកិច្ចសន្យា (ដូចគ្នាទៅនឹងក្រម បច្ចេកទេសអនុវត្ត គ្រប់គ្រងព្រៃឈើ) ។
- **ព្រៃឈើអចិន្ត្រៃយ៍** មានន័យថា ជាតំបន់ដី ដែលមានកំណត់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រច្បាស់លាស់ និងស្របច្បាប់នៃគ្រប់ប្រភេទកម្មសិទ្ធិដែលរួម មានព្រៃ និង ព្រៃផ្តល់ផលដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ ម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន សហគមន៍មូលដ្ឋាន និង អ្នកប្រើប្រាស់ព្រៃឈើ ផ្សេងៗទៀតសំរាប់ រយៈពេលវែងក្នុងការទាញយកផលពីព្រៃឈើដោយនិរន្តរភាព និង ថែទាំរុក្ខសមាសភាព និង រចនាសម្ព័ន្ធព្រៃ ព្រមទាំង តួនាទីបរិស្ថាន ។
- **ធនធានធម្មជាតិ** មានន័យថា ជាកោតផលដែលកើតមានឡើងដោយធម្មជាតិនៅក្នុងជំរៅដី ឬនៅលើផ្ទៃដីនៃតំបន់ព្រៃសម្បទាន ដូចជា កំណប់រ៉ែ លោហធាតុ ឧស្ម័ន ប្រេងកាត ត្បូង ថ្ម ដីខ្សាច់ ទឹក.....។ល។ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋតាមច្បាប់ជាធរមាន ផ្សេងៗទៀត ។
- **ផ្លូវបំប្រុង** មានន័យថា តម្លៃអប្បបរមាដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានឹងយល់ព្រមនៅក្នុងដំណើរការដេញថ្លៃសំរាប់ផ្តល់ព្រៃសម្បទានណាមួយ ។ តំលៃបំប្រុងអាចត្រូវបាន ឬក៏មិនត្រូវបានប្រកាសជាចំហមុនពេលចាប់ផ្តើមដំណើរការដេញថ្លៃ ។
- **គណៈកម្មាធិការអភិវឌ្ឍន៍តូម** មានន័យថា ជាអង្គការជ្រើសតាំងនៅថ្នាក់ភូមិ ដែលបង្កើតឡើងដោយអនុក្រឹត្យស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ អភិវឌ្ឍន៍ជនបទដើម្បីផ្តល់ជាយោបល់ទៅរាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីតំរូវការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន និងការផ្តួចផ្តើមគំនិត ។
- **តំបន់** មានន័យថា ជាអនុផ្នែកនៃព្រៃសម្បទាន ដែលមានលក្ខណៈអេកូឡូស៊ី ជីវៈរូបសាស្ត្រ ឬ តំលៃនៃធនធាន ដែលតំរូវអោយមានរបប គ្រប់គ្រងដោយខ្សែកំណត់តំបន់ដែលនៅជាប់គ្នា ។

- **កិច្ចសន្យាសម្របសម្រួល** មានន័យថាជាកិច្ចព្រមព្រៀង ឬ កិច្ចសន្យារវាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងបុគ្គល ១ នាក់ ឬក្រុមហ៊ុន ពាណិជ្ជកម្ម ដែលទទួលសិទ្ធិកាន់កាប់តំបន់ព្រៃឈើដើម្បីធ្វើអាជីវកម្មប្រមូលផលព្រៃឈើទៅតាមលក្ខខណ្ឌ នៃបទបញ្ញត្តិ ដែលរៀបចំឡើង ដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។
- **ផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ** មានន័យថាជាឯកសារមួយដែលឆ្លើយតបទៅនឹងគោលនយោបាយព្រៃឈើជាតិ និងធនធានធម្មជាតិដាក់ បញ្ចូលទៅ ក្នុងការរៀបចំកម្មវិធីសំរាប់សំរួលសំរាប់គ្រប់គ្រងព្រៃសម្បទានទាំងមូលដូចជា : ការកំណត់តំបន់ព្រៃឈើ និងបទបញ្ជាប្រមូលផល ព្រៃឈើ និង សកម្មភាពខាងបរិស្ថានសង្គម ក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ (១៥ ឆ្នាំ) តាមរយៈការប្រើប្រាស់បទបញ្ញត្តិ ដែលមានគោលដៅ ទូលំទូលាយប្រកបដោយ សកម្មភាពគ្រប់គ្រង តាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យច្បាស់លាស់ ។
- **ផលិតផលព្រៃឈើ** រួមមាន :
  - ក- ឈើមូល ឈើកែច្នៃ ធុង អុស សំបកឈើ និងផលិតផលដែលទាញចេញពីសំបកឈើ
  - ខ- ជ័រឈើគ្រប់ប្រភេទ ឬស ស្លឹក ផ្កា ផ្លែ គ្រាប់ ផ្សិត វល្លិ ផ្តៅ ឬស្សីគ្រប់ប្រភេទ រុក្ខជាតិផលិតជាផលិតផលឱសថ គ្រឿងសំអិតសំអាង គ្រឿងខេស ចំណីសត្វ ផលិតផលវប្បធម៌សំរាប់ពិធីបុណ្យ សំភារៈសំណង់ និង ស្បូវ ដែលទាញយកពីព្រៃឈើ ព្រៃគុម្ពាត និង រុក្ខជាតិ ផ្សេងៗទៀតដាច់ ឬ នៅរស់ ។
  - គ- ផលិតផលព្រៃឈើផ្សេងៗទៀត និងផលប្រមាញ់គ្រប់ប្រភេទ ដែលគ្មានចែងនៅក្នុងអនុក្រឹត្យនេះ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ អាចធ្វើការប្រកាសជាផលិតផលព្រៃឈើបាន ។
- **គោលការណ៍ណែនាំ** មានន័យថា ជាកំរងបទបញ្ញត្តិធ្វើផែនការ និង ប្រតិបត្តិការប្រមូលផលព្រៃឈើដែលមិនមានការចាំបាច់គ្រប់ ពេលវេលា ប៉ុន្តែអាចក្លាយទៅជាលក្ខខណ្ឌនៃការអនុវត្តន៍ ដែលមានចែងនៅក្នុងផែនការ លិខិតអនុញ្ញាត និងកិច្ចសន្យា (ដូចគ្នាទៅនឹងក្រម បច្ចេកទេសអនុវត្ត គ្រប់គ្រងព្រៃឈើ) ។
- **ព្រៃឈើអចិន្ត្រៃយ៍** មានន័យថា ជាតំបន់ដី ដែលមានកំណត់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រច្បាស់លាស់ និងស្របច្បាប់នៃគ្រប់ប្រភេទកម្មសិទ្ធិដែលរួម មានព្រៃ និង ព្រៃផ្តល់ផលដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ ម្ចាស់ព្រៃសម្បទាន សហគមន៍មូលដ្ឋាន និង អ្នកប្រើប្រាស់ព្រៃឈើ ផ្សេងៗទៀតសំរាប់ រយៈពេលវែងក្នុងការទាញយកផលពីព្រៃឈើដោយនិរន្តរភាព និង ថែទាំរុក្ខសមាសភាព និង រចនាសម្ព័ន្ធព្រៃ ព្រមទាំង តួនាទីបរិស្ថាន ។
- **ធនធានធម្មជាតិ** មានន័យថា ជាកោតផលដែលកើតមានឡើងដោយធម្មជាតិនៅក្នុងជំរៅដី ឬនៅលើផ្ទៃដីនៃតំបន់ព្រៃសម្បទាន ដូចជា កំណប់រ៉ែ លោហធាតុ ឧស្ម័ន ប្រេងកាត ត្បូង ថ្ម ដីខ្សាច់ ទឹក.....។ល។ ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋតាមច្បាប់ជាធរមាន ផ្សេងៗទៀត ។
- **ផ្លូវបំប្រុង** មានន័យថា តម្លៃអប្បបរមាដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានឹងយល់ព្រមនៅក្នុងដំណើរការដេញថ្លៃសំរាប់ផ្តល់ព្រៃសម្បទានណាមួយ ។ តំលៃបំប្រុងអាចត្រូវបាន ឬក៏មិនត្រូវបានប្រកាសជាចំហមុនពេលចាប់ផ្តើមដំណើរការដេញថ្លៃ ។
- **គណៈកម្មាធិការអភិវឌ្ឍន៍តូម** មានន័យថា ជាអង្គការជ្រើសតាំងនៅថ្នាក់តូមិ ដែលបង្កើតឡើងដោយអនុក្រឹត្យស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ អភិវឌ្ឍន៍ជនបទដើម្បីផ្តល់ជាយោបល់ទៅរាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន និងការផ្តួចផ្តើមគំនិត ។
- **តំបន់** មានន័យថា ជាអនុផ្នែកនៃព្រៃសម្បទាន ដែលមានលក្ខណៈអេកូឡូស៊ី ជីវៈរូបសាស្ត្រ ឬ តំលៃនៃធនធាន ដែលតម្រូវអោយមានរបប គ្រប់គ្រងដោយខ្សែកំណត់តំបន់ដែលនៅជាប់គ្នា ។